

عکس: ابراهیم یوزوی، AP

روایت «شرق» از زلزله افغانستان

هزاران هزار از ما زیر آوار دفن شد

نسنترن فرخه: همه جا را خاک گرفته، بچه‌ها روی آواری نشسته‌اند که روزی آشیانه گرم آنها بوده، زن‌ها گوشه‌ای به یاد هم‌ولایتی‌های زیر آوار، شیون می‌کنند و مردها با کمک هم آوار خانه‌ای را کنار می‌زنند تا آدم‌های مفقودشده را برای خاکسپاری در گورهای دسته‌جمعی پیدا کنند.
بایز برای هرات با آوار خانه‌ها و گورهای دسته‌جمعی شروع شد. توفان تمام کوجه‌ها و خیابان‌ها را در برگرفته بود که یکباره همه جا لرزید و فرو ریخت. این شروع داغ دیگری برای مردم افغانستان شد که حالا همه آنها را سیاه‌پوش مرگ چند هزار انسان کرده است. چهار زمین‌لرزه به بزرگی ۶.۳ ریشتر، به همراه چندین پس‌لرزه در چند روز، ویرانی هرات و روستاهای آن را بیشتر کرد، تا حدی که تعداد مفقودی‌ها نشان از آن دارد که تعداد قابل توجهی همچنان زیر آوار مانده‌اند. بنابراین آمار فوتی‌ها بیش از دو هزار نفری است که تا الان اعلام شده است. امدادگران و شاهدان این گزارش از روستاهایی می‌گویند که تنها یک پیرزن و پیرمرد از آن باقی مانده، روستای دیگری که بازماندگانش تنها سه چوپانی هستند که دام‌ها را برای چرا از روستا بیرون برده بودند با از مردی می‌گویند که زن و بچه‌هایش را زیر آوار برای همیشه از دست داده است.

انتظار برای تعداد بالای مفقودی

تنها مانندن، مثل تمام این سال‌ها، خودشان محله و روستا را یک به یک طی می‌کنند و آوار را از روی هم‌ولایتی خود برمی‌دارند. گروهی غذارسانی می‌کنند و گروهی برای امداد می‌روند، همچون یکی از مؤسسه‌های حقوق کودک در افغانستان که این روزها در روستاها می‌چرخند و امدادرسانی می‌کنند. اعضای این مؤسسه از تخریب کامل خانه‌های روستایی می‌گویند که دیگر خبری از سقف‌های گنبدی و دیوارهای کاهگلی نیست. همه چیز با خاک یکسان شده، این روستاها دیگر تمام شده‌اند. ابراهیم چند روز اول را در روستاهای غرب افغانستان حضور داشته و کار جمع‌آوری کمک‌های اولیه را انجام می‌داده، برآسپ‌ترین روستایی که این روزها دیده، «زنده‌جان» است که آمار بالای کشته داشته و در گفت‌وگو با «شرق» اضافه می‌کند: «منطقه سیاب هم آسیب خیلی زیادی دیده، یعنی در همان زلزله اول با حجم بالای جنازه و خانه‌های کامل تخریب‌شده مواجه شدیم. قریه‌هایی که در اثر این زلزله آسیب دیدند، شامل حسین‌آباد، یوسف‌آباد، وزیرآباد و نظیرآباد و حاجی‌آباد با علی‌آباد بودند که در زلزله دوم آسیب بیشتری دیدند. البته در زلزله دوم آسیب جانی خیلی کمتر بود چون دیگر خانه‌ای نمانده بود که کسی داخلش باشد. اما باید بگویم از بین کسانی که تقریباً در شهر یا نزدیک شهر زندگی می‌کردند، بیش از یک هزار خانواده در زلزله دوم بی‌خانه شدند و دام و گوسفند بیشتر مردم از بین رفته است. در شهر هم همه‌چیز به هم ریخته و مردم در خانه‌ها زندگی نمی‌کنند و در چادر مانده‌اند. اما بیشترین آسیب برای همان روستاهاست».

از روستای سیاب فقط سه چوپان زنده ماند

بعد از وقوع زلزله آژانس‌های بین‌المللی و یونسف اعلام کمک‌رسانی کردند، اما طبق گفته شاهدان عینی در این مناطق، همچنان بیشتر کمک‌ها

ایران برای ما امدادگر نیامده ولی از طرف مؤسسات بین‌المللی کمک‌هایی فرستادند».

از یک روستا تنها یک پیرزن و یک پیرمرد باقی مانده بود

عبدالله پیش‌نماز یکی از محلات شیعه‌نشین هرات است، روز حادثه، یعنی چهارشنبه، با گروهی از فعال‌های محلی خودش را به مناطق آسیب‌دیده رسانده و چند روزی را برای امدادرسانی همان‌جا مشغول بوده است. از آنچه دیده این‌طور یاد می‌کند و به «شرق» می‌گوید: «صبح همان روز زلزله دیگری رخ داد. هفت قریه که ما رقتیم با نام‌های حسن‌آباد، صالح‌آباد، وزیرآباد، نظرآباد و حاجی‌آباد و علی‌آباد، مردم کامل بیرون از خانه بودند. وقتی که زلزله رخ داد تمام خانه‌های آنها ویران شده بود. دام و گوسفندهایی که در خانه داشتند کامل تلف شده و چندین نفر هم زخمی شده بودند یا زیر آوار مانده بودند. زلزله اول خسارت خیلی بیشتری بر جای گذاشته بود، همه چیز خیلی دردناک بود. الان هرات یک شرایط اضطراری پیدا کرده و مردم همه در خیابان زندگی می‌کنند و هیچ‌کس در خانه نمانده است... وقوع زلزله هم این‌طور بود که اول یک بساد خیلی خطرناک همه جا وزید، همه مردم از ترس به خانه‌های خود رفتند، وقتی باد تمام شد، یکدفعه زلزله رخ داد. برای همین هر کسی که در خانه مانده بود با این زلزله از بین رفت. یکی از آن جاها زنده‌جان بود ولی در کنارش چهار یا پنج قریه دیگر هم که ما رقتیم کاملاً همه‌چیز خراب شده بود، واقعا دیگر هیچ چیز باقی نمانده بود. چند نفر از گروه ما به روستایی رفته بودند که تنها یک پیرمرد و یک پیرزن از جمعیت مانده بوده... خیلی از خانه‌ها در شهر هم ترک برداشته و اصلاً دیگر قابل سکونت نیست، ممکن است با هر پس‌لرزه این خانه‌ها ویران شود، که البته در این چند روز با بعضی از پس‌لرزه‌ها هم این اتفاق افتاد. وضعیت اقتصادی اغلب مردم هم خیلی ضعیف است و توان ترمیم خانه خود را ندارند، ای کاش سازمان‌های بین‌المللی برای این مسائل هم کمکي کنند».

نه آب و نه غذا، هیچ چیز در این سرما نداریم

جمعیت زلزله‌زده با کمترین امکانات در سرمای شب‌های پاییزی در خیابان یا روی آوار خانه‌ها در چادر یا حتی بدون آن زندگی می‌کند. عبدالله این وضعیت مردم را با صحنه‌هایی که شاید در ذهن هیچ‌کس جای نگیرد مقایسه می‌کند و می‌گوید: «چاه‌های آب که در روستاها بوده، با زمین‌لرزه و جابه‌جایی زمین خشک شده است، برای امداد که رقتیم یکی از روستایی‌ها می‌گفت: بیشتر مردم ما کارگری می‌کنند و روزگار خوبی ندارند، حالا هم روزگارشان بدتر شده است؛ چون واقعا کار نیست و الان همه‌چیز مردم بدتر شده... همین خاک‌برداری خیلی دیر انجام شده و امدادرسان‌های ایرانی در این چند روز خیلی کار کردند و خیلی را از زیر آوار بیرون کشیدند؛ چون متأسفانه امکانات به آن شکل در افغانستان وجود ندار، همین بیل و کلنگ هم خیلی دیر به دست ما می‌رسد. همین الان تعداد کشته‌ها خیلی بیشتر شده، حدود چند هزار کشته داریم، هرجا که تخصص مسئولان کمتر باشد، میزان آسیب به مردم هم بیشتر می‌شود و شرایط حال حاضر ما درگیر همین موضوع است. اصل زمین‌لرزه در روستاها بود که به دلیل دیوارهای کاهگلی و گنبدی که دارد، همه ویش کامل داشته. در منطق‌های بودیم که یک بنده خدایی می‌گفت: اول یک لرزه خفیف بود و بعد یک صدای وحشتناک بلند شد، بعد دیدیم تمام خانه‌های منطقه فرو ریخته است... راست می‌گفت، آن روز واقعا در یک لحظه همه چیز از بین رفت...».

کودکانی زیر آوار

خانه‌های مردم در شهر هرات هم تخریب شده و تَک‌های بزرگ بر در و دیوار خانه‌ها امکان زندگی زیر سقف را از آنها گرفته، حالا مردم تمام طول شبانه‌روز را در خیابان زندگی می‌کنند. عبدالله یکی از پیش‌نمازهای شهر هرات، از این روزهای مردم شهرنشین می‌گوید که: «ما شب‌ها داخل خیابان‌های هرات می‌خوابیم، متأسفانه وضعیت بسیار بدی را این روزها تجربه می‌کنیم. خیلی از زنان که تازه وضع حمل کرده‌اند، حتی یک چادر ندارند که آنجا با کودک‌شان بخوابند و این چند روز واقعا هیچ‌جا را نداشته‌اند. وقتی شب و روز در داخل خیابان می‌گردم، اشکم جاری می‌شود... دو شب قبل هم یک توفان دیگر آمد که همان سرپناهی را هم که مردم برای خود دست‌وپا کرده بودند، باد با خود برد... تخریب بالا بود، به‌ویژه برای زلزله اول چون مردم آمادگی نداشتند. پیرها و کودکان همه زیر آوار ماندند. بعد از زلزله دوم هم که ما به آن منطقه رقتیم، دیگر تمام خانه‌ها به صورت کامل از بین رفته بود. الان آب تمام چاه‌ها خشک شده، آب نیست و غذا نیست. البته بعضی کمک‌رسانی می‌کنند و غذا به مردم می‌دهند؛ اما شرایط خوب نیست. از زلزله اول خیلی‌ها چند روز بود که زیر آوار مانده بودند و تا الان هم هنوز کسانی هستند که زیر آوارند. بیشتر کودکان زمان زلزله در خانه بودند، برای همین تعداد کودکان فوت‌شده و زیر آوار مانده خیلی زیاد است. در کنارش کودکان بسیاری هم خانواده خود را از دست دادند... مرگ زیاد بود. فوتی‌ها را داخل قبرستان هر روستا دسته‌جمعی خاک کردند، مثلاً یک روز ۳۰۰ جنازه را در یک روستا دفن کردند، روز دیگر ۱۵۰ نفر را خاک کردند. وقتی جنازه‌ها را از زیر آوار بیرون می‌کشند، غسل و کفن می‌کنند، اگر آشنایی از او پیدا نشود، همه را خاک می‌کنند. این روزها مردم به این شکل خاک می‌شوند».

مردم از سرما خواهند مرد

کم‌کم سرمای هوا اوج خواهد گرفت و در مناطق کوهستانی سرما به حد تحمل‌ناپذیر خود رسیده است. عبدالله از این وضعیت مردم که در بیرون از خانه مانده‌اند، می‌گوید که ترس بارش باران و سردی هوا مشکل مردم زلزله‌زده را دوچندان کرده است و ادامه می‌دهد: «بازماندگان هم که شرایط خوبی ندارند، الان فصل سرما شروع شده و مردم به یک سرپناه نیاز دارند. این شب‌ها سرما خیلی هم بیشتر شده. اگر باران بگیرد یا هوا سردتر شود، واقعا مردم از سرما خواهند مرد... یک جاهایی هوا کوهستانی است و همین الان باید با لباس گرم رفت‌وآمد کرد؛ مثل سمت اسلام‌قلعه که خیلی هوای سردی دارد. همین الان هم کمک‌های بین‌المللی بیشتر متوجه کسانی است که کل خانه‌های‌شان تخریب شده؛ درصورتی‌که کمتر کمکی به افرادی می‌شود که خانه‌های‌شان ترک برداشته و درصورتی‌که آن خانه‌ها هم غیر قابل سکونت است. تا الان کمترین توجه به این خانواده‌ها شده است. مثلاً جایی که ما در هرات زندگی می‌کنیم، حدود ۳۵ هزار خانه دارد که خیلی از همین خانه‌ها ترک برداشته و مردم نان برای خوردن هم ندارند. مؤسسات خارجی باید به این موضوعات هم توجه کنند. مردم واقعا به کمک نیاز دارند».

هیچ خانه‌ای باقی نمانده بود و همه تلف شدند

مردم و فعال‌های محلی در گروه‌های مشخص به مناطق زلزله‌زده می‌روند، یکی برای ارسال دارو می‌رود و دیگری برای غذارسانی، احمد یکی از همین آدم‌هایی است که به این روستاها می‌رود. خودش در داروخانه‌ای در هرات مشغول کار است و برای کمک چند روزی را در روستاهای تخریب‌شده گذرانده. به دلیل اینترنت ضعیف در منطقه چند باری تلفن حین مصاحبه قطع می‌شود و با زحمت دوباره می‌توان با این مرد جوان ارتباط گرفت که از روستای آسیاب به «شرق» می‌گوید: «ما دو روز در روستای آسیاب بودیم، آنجا همه خانه‌ها خراب شده بود و هیچ خانه‌ای باقی نمانده بود. همه مردم تلف شده بودند، اگر کسی هم زنده مانده بود، موقع زلزله در روستا نبوده. حدود هزار نفر در آن روستا زندگی می‌کرد. همه جا تخریب شده؛ اما تخریب این روستا از همه بیشتر بود... از هلال احمر، صلیب سرخ و یونسف کمک‌هایی آمده بود. آنجا ماشین‌سنگین برای اینکه آوار را بردارد، بسیار کم است. وقتی در روستا بودیم، هفت بار دیگر هم زمین لرزید؛ یعنی هر دو ساعت یک بار زمین تکان می‌خورد... مردم شرایط خوبی ندارند، یک مؤسسه خارجی برای مردم چادر زده و بخشی از مردم زیر چادر زندگی می‌کنند... بخشی از جنازه‌ها را به شهر آوردند، بخشی دیگر را مردم به شکل داوطلب شستند و تدفین کردند، تعدادی را مردم شناسایی کردند و بردند و بقیه را خاک کردیم. همه عزادارند، هرکسی یک نفر را از دور یا نزدیک از دست داده است. الان مردم خیلی به کمک نیاز دارند...».

اخبار برگزیده

صالح نیکبخت به بالاترین مجازات جرم فعالیت تبلیغی علیه نظام محکوم شد

شرق؛ آقای صالح نیکبخت وکیل ۷۳ساله دادگستری و وکیل خانواده مهسا امینی به بالاترین مجازات جرم فعالیت تبلیغی علیه نظام محکوم شد.

وکیل آقای نیکبخت در این زمینه می‌گوید: پیرو اظهاریه قبلی در محل دفتر شعبه ۲۸ دادگاه انقلاب اسلامی تهران حضور یافته و حکم صادره به این‌جانب ابلاغ شد. دادگاه بدون توجه به دفاعیات این‌جانب و آقای نیکبخت، او را به حداکثر

مجازات این اتهام یعنی یک سال حبس و نیز مجازات تکمیلی محکوم کرد. این در حالی است که در موارد مشابه، متهمانی که به علت مصاحبه‌های مستمر و ده‌ها برابر تعداد مصاحبه‌های آقای نیکبخت با رسانه‌های فارسی‌زبان خارج از کشور تحت تعقیب قرار گرفته بودند، محکومیت‌های حبس کمتری پیدا کردند. تعیین حداکثر مجازات قانونی برای این وکیل آرام که همواره از غوغا و تبلیغات اجتناب می‌کند و دفاعیات او در نجات جان ده‌ها نفر مؤثر بوده، جای شگفتی دارد. در دادگاه به دفاعیات مطروحه در جلسه رسیدگی توجهی نشده است. همان‌گونه که قبلاً هم عرض کردم، اتهام فعالیت تبلیغی علیه نظام دارای تعریف حقوقی مشخص است و تا ارکان وقوع این جرم با ادله قانونی محقق و به اثبات نرسد، قابل انتساب به اشخاص نیست. تمام متن مصاحبه‌های آقای نیکبخت را جمله به جمله خوانده‌ام. صرفنظر از اینکه وکالت ایشان را بر عهده دارم، به‌عنوان یک شخص حقوق‌خوانده بر این نکته تاکید می‌کنم که هیچ جمله‌ای در مصاحبه‌های ایشان که بیانگر تبلیغ علیه نظام باشد، وجود ندارد و این محکومیت به جهت برداشت‌های غیرحقوقی از متن مصاحبه‌ها صادر شده است.

وکیل آقای نیکبخت در پایان می‌گوید: در صحبتی که با موکل پس از ابلاغ حکم داشتم، ایشان تمایلی به اعتراض و تجدیدنظرخواهی نسبت به این حکم ندارند. البته من نسبت به وظایف حرفه‌ای خود آگاهم و با وجود نارضایتی او در این زمینه عمل خواهم کرد و امیدوارم این حکم در مراحل بعدی نقض شود.

روشنایی در مسیر عبور یوزپلنگ ایرانی

مهر:مدیر کل حفاظت از محیط زیست استان سمنان از اجرای روشنایی برای بخشی از کریدور میاندشت و محل عبور یوزپلنگ ایرانی از جاده خبر داد.

بهرام علی‌ظاهری بعدازظهر سه‌شنبه در جمع خبرنگاران به میزبانی اداره کل محیط زیست استان سمنان از اجرای بخشی از روشنایی محور میاندشت خبر داد و ابراز کرد: هزار و ۵۰۰ متر مسیر در محور عباس‌آباد – میامی به روشنایی تجهیز شده است. وی با بیان اینکه این مسیر ۳۰ کیلومتر است و مابقی مسیر هم نیاز به روشنایی دارد، افزود: کاهش تصادفات و برخورد خودروها با یوزها و افزایش دید، هدف اصلی اجرای این طرح است. مدیر کل حفاظت از محیط زیست استان سمنان با بیان اینکه دید بهتر رانندگان در شب به کاهش آسیب‌پذیری یوزها کمک می‌کند، بیان کرد: در کنار این موضوع نصب تابلوهای کاهنده سرعت و همچنین علائم مورد نیاز نیز صورت گرفته است. ظاهری گفت: با وجود تمام این تلاش‌ها نیاز است که فرهنگ‌سازی صورت گیرد تا رانندگان در ۳۰ کیلومتر محدوده میاندشت با سرعت مطمئن برانند.

بیش از ۳۰ هزار ابتلای جدید روزانه کرونا

ایسنا: بنا بر آمار جهانی «ورلد‌آمر»، مجموع مبتلایان به کرونا (کووید۱۹) در کشورهای مختلف به بیش از ۶۹۶میلیون و ۶۹۲هزارو ۴۳۷ نفر رسیده و تاکنون مرگ شش‌میلیون و ۹۲۷هزارو ۱۷۱ بیمار تایید شده است. طبق داده‌های به‌روزشده در جدول جهانی ورلد‌آمر، این بیماری ویروسی همچنین در روز گذشته ۳۰هزارو ۳۱۰ ابتلای جدید داشته و جان ۱۵۴ بیمار را گرفته است.

همچنین روسیه با ثبت ۴۳ فوتی و بیش از ۱۶ هزار ابتلای جدید به ترتیب بالاترین آمار تلفات و مبتلایان کرونایی را در شبانه‌روز گذشته گزارش کرده است. پایگاه داده‌های جهانی ورلد‌آمر از تاریخ ۲۹ ژانویه سال ۲۰۲۰ میلادی، ثبت آمار رسمی مرتبط با کرونا را آغاز کرده است. در میان ۱۰ کشوری که در بالای جدول ورلد‌آمر جای گرفته‌اند، آمریکا همچنان با ثبت بیش از ۱۰۸ میلیون ابتلا و بیش از یک میلیون و ۱۷۰ هزار فوتی به ترتیب رکورد ابتلا و مرگ‌های کرونایی را در کل دنیا دارد. پس از آمریکا، دو کشور هند و فرانسه هم با عبور از ۴۰ میلیون ابتلا به ترتیب جایگاه دوم و سوم را به لحاظ آمار کل مبتلایان اشغال کرده‌اند و همچنین در فهرست آمار فوتی‌های این بیماری درحال حاضر بعد از آمریکا، برزیل با بیش از ۷۰۰ هزار فوتی و هند با بیش از ۵۰۰ هزار فوتی، بیشترین مرگ‌ومیر کرونایی را به ثبت رسانده‌اند.

در اروپا نیز روسیه با ثبت بیش از ۴۰۰ هزار فوتی، بالاترین آمار مرگ‌های کرونایی در این قاره را تاکنون گزارش داده است. جدیدترین آمار کرونا در نقاط مختلف دنیا به تفکیک کشورها و با تقسیم‌بندی‌های قاره‌ای، زمانی و موضوعی در جدول جهانی ورلد‌آمر به‌روزرسانی می‌شود. سازمان جهانی بهداشت (WHO) در تاریخ جمعه پنجم می ۲۰۲۳ به طور رسمی پایان وضعیت اضطراری کووید۱۹ در جهان را اعلام کرد. این سازمان در ژانویه ۲۰۲۰، شیوع ویروس کرونا را یک وضعیت اضطراری بهداشت عمومی و نگرانی بین‌المللی اعلام کرده بود.

